

Аңлатма язуы

Программа мәктәпнең үсеш программасы һәм өстәмә белем бирү планы нигезендә төзелә. Түгәрәк эше формасында гамәлгә ашырыла. Эш программасы 2-8 нче сыйныф укучылары өчен атнага 2 сәгать исәбеннән төзелә. Барлығы 68 сәгать.

Соңгы елларда республикада татар теленең куллану даирәсе киңәйде, ижтимагый функциясе көчәйде.

Белем һәм тәрбия бирү бер-берсеннән аерылгысыз. Дәрестәрдә алган белемнәрне мәктәптәге түгәрәкләрдә, факультатив дәрестәрдә, электив курсларда камилләштерү, тулыландыру һәм ныгыту бүген көнүзәк мәсьәләләрнең берсе.

Баланың мәктәптән нинди шәхес булып чыгуында, киләчәктә нинди һөнәр сайлауында укыту -тәрбия эшенең роле бик зур. Укытучы баланың сәләтен күрә белергә һәм тиешле юнәлеш бирергә тиеш. Тиешле түгәрәккә яздыруның беренче максаты – баладагы мавыгуларны, омтылышларны үстерү, аңа сәләтен табуда һәм камилләштерүдә булышу. Икенче максат – балада эчке табигый көчләрне үстерү.

Балаларының сөйләм телен үстерү дәрестән тыш оештырылган эшләр аша алып барыла.

Балаларның чиста, төзек әдәби телдә сөйләшкәргә өйрәтү, татар сәнгатенә мөхәббәт тәрбияләү, китап укуга кызыксыну уяту, үзләрендә язу телгә уяту максатыннан түгәрәкләр оештырыла.

Программаның максаты:

Балаларның сәнгати һәм эстетик культурасын үстерү, аларга тормышта яхшылык һәм матурлыкны күрергә өйрәтү;

Бурычлар:

- 1)Театр сәнгате белән гомуми таныштыру.
- 2)Театрга нигез салучылар, танылган артистлар белән таныштыру.
- 3)Драма эсәрләрен өйрәнүгә теләк уяту.
- 4)Төрле жанрдагы эсәрләрен сәхнәгә кую аша укучыларның табигатьтән бирелгән сәләтләрен үстерү.
- 5)Сәхнәдә үзенне тоту осталыгын, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен камилләштерү.
- 6) Мәктәп күләмендә оештырылган бәйрәм,тамашаларда актив катнашу.

Программаның актуальлеге

Федераль дәүләт стандартларын гамәлгә ашыру шартларында мөгариф алдына һәр яктан камил, мөстәкыйль һәм ижади шәхес тәрбияләү максаты куелды. Укучыларга дәрестәрдән тыш өстәмә белем бирү дә –заман куйган таләпләрнең берсе. Авторлык программасы элге максатка ярашлы шәхесне үстерүгә юнәлдерелгән технология нигезендә эшләнде.

Түгәрәк эше буенча көтелгән нәтижәләр :

- укучы үзен иркен тотарга өйрәнә, психологик яктан ачыла;
- үзенең мавыгуына туры килгән эш белән шөгыйльләнә;
- түгәрәктәге укучылар, укытучы белән аралашу вакытында, эчке дөньясында ачыла, аралашу әдәбенә өйрәнә;
- укучы фикерләргә, үз фикерен дәлилләргә өйрәнә;
- сөйләм телен камилләштерә ;

-әхлак һәм зәвык тәрбиясе ала;
-шәхес булып тәрбияләнә, үз урынын таба;
-татар теле һәм әдәбияты буенча белемен тирәнәйтә, кызыксыну уята.

Түгәрәк татар теле һәм әдәбияты программасын кабатларга тиеш түгел.

Түгәрәкнең эш формасы күп төрле, монда укытучының ижади сәләте зур роль уйный. Китап уку, аның турында фикер алышу, кечкенә докладлар төзү, язучы ижатын өйрәнү, шигырь укучылар бәйгеләре оештыру, әдәби -музыкаль монтаж әзерләү, музейларга бару, жирле матбугат белән танышу, һ.б. бик күп төрле эш алымнары бар. Түгәрәкләрдә техник чаралар да куллану кирәк, эш барышында музыка яңгырату, магнитофон, телевизор, компьютер куллану эшне тагын да жанландыра.

Түгәрәк эше балаларның күзаллавын киңәйтәргә, аңа яңалык алып киләргә, рухи тәрбия бирергә дә тиеш. Халык авыз ижатын, татар халык педагогикасын куллану, табигать белән аралашу түгәрәк эшләрен оештырганда укытучыга зур мөмкинлекләр ача.

Программаның эчтәлегә

Татар театрының чышмә башы. Театрга нигез салучылар турында кыскача белешмә. Театр артистлары турында фикер алышу.

Татарстандагы театрлар. Театр артистлары турында белешмә.

“Сәйяр” труппасы, аны оештыручы Габдулла Кариев эшчәнлегә. Беренче татар хатын-кыз актрисасы С.Гыйззәтуллина-Волжская ижаты.

Г.Камал һәм К.Тинчурин - татар театрын оештыручылар. Аларның эшчәнлегенә күзәтү.

Галиәскар Камал исемендәге Татар дәүләт академия, Кәрим Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия, Курчак театры белән танышу.

Т. Миңнуллинның “Үзем-белән үзем” мажаралы пьесасын сәхнәгә кую. Видеоязмасын карау. Рольләренә бүлешү. Сәхнә бизәлеше өчен декорацияләр, костюмнар әзерләү. Репетицияләр үткөрү. “Үзем-белән үзем” әсәрен 1-8 нче сыйныф укучылары алдында күрсәтү.

“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру.

“Шигъри сәхнә” исемле шигырьләренә сәнгатьле уку конкурсы уздыру. Г. Гыйльмановның “Шүреләләр ни атлы” исемле балалар сәхнәләштергән видеоязманы карау. “Театраль вернисаж” үткөрү.

№	Тема	Сәгать саны	Үткөрү вакыты		Искәрмә
			План	Факт	
1.	Татар дөнъясында беренче театр оешу, беренче “карлыгачлары” .	1 сәг.			
2.	Татар театрының чишмә башы.	1 сәг.			
3.	Татарстандагы театрлар.	1 сәг.			
4.	Театр артистлары турында белешмә.	1 сәг.			
5.	Габдулла Кариев һәм “Сәйяр” труппасы эшчәнлеге.	1 сәг.			
6.	Галиәсгар Камал, Кәрим Тинчурин – татар театрын оештыручылар.	1 сәг.			
7.	Курчак “Әкият” театры белән танышу.	1 сәг.			
8.	Татар драматурглары.	1 сәг.			
9.	Татар драматурглары.	1 сәг.			
10.	Г.Камалның “Беренче театр” комедиясеннән видеоөзек карау.	1 сәг.			
11.	Т. Миңнуллинның ижаты белән танышу.	1 сәг.			
12.	Т. Миңнуллинның балалар өчен язган әсәрләре белән танышу.	1 сәг.			
13.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясен уку.	1 сәг.			
14.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенң видеоязмасын карау.	1 сәг.			
15.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенң видеоязмасын карау.	1 сәг.			
16.	Т. Миңнуллинның “Үзем белән үзем” мажаралы пьесасын уку.	1 сәг.			
17.	Т. Миңнуллинның “Үзем белән үзем” мажаралы пьесасыннан өзек тыңлау.	1 сәг.			
18.	Әсәр сайлау.				
19.	Т. Миңнуллинның “Үзем белән үзем” мажаралы пьесасыннан өзекләр сайлау.	1 сәг.			
20.	Сәнгатьле уку буенча эш. Әниләр бәйрәменә шигырьләр ятлау.	1 сәг.			
21.	Әни турында жыр өйрәнү.	1 сәг.			
22.	Бәйрәмдә чыгыш ясарга әзерлек.	1 сәг.			
23.	Бәйрәмдә чыгыш ясау.	1 сәг.			
24.	Т. Миңнуллинның “Үзем белән үзем” пьесасының 1нче пәрдәсен рольләргә бүлеп уку.	1 сәг.			

25.	Т. Миңнуллинның “Үзем белән үзем” пьесасының 1нче пәрдәсен рольләргә бүлеп уку.	1 сәг.			
26.	Пьесаның 1нче пәрдәсен рольләргә бүлеп сәнгатьле уку.	1 сәг.			
27.	Пьесаның 1нче пәрдәсен рольләргә бүлеп сәнгатьле уку.	1 сәг.			
28.	Сәхнә серләре. Мимика биру юллары.	1 сәг.			
29.	Сәнгатьле уку буенча эш.	1 сәг.			
30.	Районның үзешчән артистлары белән очрашып әңгәмә кору.	1 сәг.			
31.	Яңа ел бәйрәменә жырлар, шигырьләр өйрәнү.	1 сәг.			
32.	Сөйләм теленең културасы	1 сәг.			
33.	Сөйләм теленең техникасы	1 сәг.			
34.	Пьесаның 2 нче пәрдәсен рольләргә бүлеп сәнгатьле уку.	1 сәг.			
35.	Сәхнә серләре. Мимика биру юллары.	1 сәг.			
36.	Образларга керү, актерлык серләре белән танышу.	1 сәг.			
37.	Сәхнәдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре.	1 сәг.			
38.	Сәнгатьле уку буенча эш.	1 сәг.			
39.	Спектакль өстендә эш. Сәхнәдә үз-үзеңне тоту.	1 сәг.			
40.	Сәхнә эсәренә музыкаль бизәлеш сайлау.	1 сәг.			
41.	Пьесаның 2 нче пәрдәсенә бию сайлау.	1 сәг.			
42.	Пьесаның 2 нче пәрдәсенә бию сайлау һәм кую.	1 сәг.			
43.	“Үзем белән үзем” мажаралы пьесасы өчен костюмнар сайлау.	1 сәг.			
44.	“Үзем белән үзем” мажаралы пьесасы өчен костюмнар эзерләү.	1 сәг.			
45.	Пьеса өчен костюмнар эзерләү.	1 сәг.			
46.	Пьесаның 1нче пәрдәсен сәхнәгә кую.	1 сәг.			
47.	Пьеса өчен костюмнар эзерләү.	1 сәг.			
48.	Пьесаның 2 нче пәрдәсен сәхнәгә кую.	1 сәг.			
49.	Костюмнар һәм сәхнә бизәлеше өчен декорация эзерләү	1 сәг.			
50.	Г. Гыйльмановның “Шүреләләр ни атлы” исемле балалар сәхнәләштергән видеоязма карау.	1 сәг.			
51.	Мимика биру юллары.	1 сәг.			
52.	Сәхнәдә уйнау серләре.	1 сәг.			
53.	Пьесалардан өзекләр карау.				
54.	Сәнгатьле сөйләм өстендә эш.	1 сәг.			

55.	Әсәрне тулысынча сәхнәләштерү.	1 сәг.			
56.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.	1 сәг.			
57.	.Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек.	1 сәг.			
58.	“Үзем белән үзем” мажаралы пьесасын мәктәп күләмендә сәхнәләштерү	1 сәг.			
59.	“Театр яктылыкка, нурга илтә” темасына конкурс уздыру	1 сәг.			
60.	“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру	1 сәг.			
61.	“Шигъри сәхнә” исемле шигърьләрне сәнгатьле уку конкурсына әзерләнү	1 сәг.			
62.	“Үзем белән үзем” мажаралы пьесасын мәктәп күләмендә сәхнәләштерү	1 сәг.			
63.	Такмак әйтешле уеннар.	1 сәг.			
64.	Җитезлеккә уеннар өйрәнү.	1 сәг.			
65.	Татар халык бәйрәмнәре.	1 сәг.			
66.	“Үги кыз” әкият-пьесаның эчтәлеген белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.	1 сәг.			
67.	Тизәйткечләр. Санамышлар.	1 сәг.			
68.	Эшлэгән эшләргә нәтиҗә.	1 сәг.			

Укучылар өчен әдәбият

- 1.“Мәктәп сәхнәсе” сериясеннән китаплар.
- 2.Татар әдәбиятыннан хрестоматияләр, 5-9 сыйныф, Казан, ”Хәтер” нәшрияты,1999.
- 3.Әдәпләлек дәрәсләре (хрестоматия). Фәнни редакторы профессор Р.А.Низамов. Казан: Мәгариф, 2000.
- 4.Могҗизалы мәктәп сәхнәсе.Казан:Мәгариф,2003.
- 5.”Мәктәп китапханәсе” сериясе томлыклар
- 6.”Әнҗе чәчтем” сериясеннән фольклор җыентыклары.
- 7.Татар балалар әдәбиятыннан хрестоматия.Төзүче- авторлары Л.И.Минһаҗева,И.И.Мияссарова,Казан-“Хәтер” нәшрияты,2004
- 8.Татар халык әкиятләре.
- 9.Табышмаклар.
- 10.Мәкальләр.